
آئین نامه اجرایی

برنامه توسعه زیست بوم شرکت های خلاق

تاریخ آخرین ویرایش: ۱۳۹۶/۱۲/۲۲

شماره ویرایش: ۰۲

شناسنامه سند

عنوان آئین نامه		آئین نامه اجرایی برنامه توسعه زیست بوم شرکت های خلاق	
مسئولیت اجرا		ستاد توسعه فناوری های نرم و هویت ساز	
مسئولیت پیگیری		کارگروه توسعه زیست بوم شرکت های خلاق	
هدف آئین نامه		توسعه زیست بوم نوآوری و کارآفرینی در کشور و ارتقاء سهم شرکت های خلاق در اقتصاد دانش بنیان و ایجاد اشتغال برای نیروی کار جوان و تحصیل کرده	
تاریخ	مرجع تهیه، تغییر یا تأیید	ویرایش	نوع و دلیل تغییر
۱۳۹۶/۰۱/۳۱	معاون سیاست گذاری و ارزیابی راهبردی	۰۱	تهیه پیش نویس آئین نامه
۱۳۹۶/۱۲/۲۲	دبیرخانه کارگروه توسعه زیست بوم شرکت های خلاق	۰۲	اعمال اصلاحات

آیین نامه اجرایی برنامه توسعه زیست بوم شرکت های خلاق

بسمه تعالی

مقدمه

در چارچوب سیاست های کلی اقتصاد مقاومتی و تدابیر مقام معظم رهبری، ایجاد و ارتقای زیست بوم نوآوری و کارآفرینی به منظور توسعه اقتصاد دانش بنیان یکی از محورهای اصلی معاونت علمی و فناوری ریاست جمهوری در دوره اخیر بوده است. در این راستا، در سه سال گذشته با اجرایی سازی قانون حمایت از شرکت ها و مؤسسات دانش بنیان حمایت های مناسبی از شرکت های دانش بنیان به عمل آمده و در شرایط فعلی بیش از ۳۰۰۰ شرکت دانش بنیان - که عمدتاً در صنایع مبتنی بر دانش و فناوری پیشرفته فعالیت دارند- تأیید صلاحیت شده و از نظر اثربخشی اقتصادی، اجتماعی و همچنین اشتغال نیروی انسانی تحصیل کرده در حال گسترش می باشند.

در کنار شکل گیری شرکت های دانش بنیان در مراکز علمی و دانشگاهی، بخش دیگری از شرکت ها که عمدتاً در صنایع خلاق، فرهنگی و خدمات نوین و مبتنی بر فضای دیجیتال فعال هستند، در این زیست بوم ظهور و بروز نموده و در حال رشد می باشند. جوهره رشد این شرکت ها بر نوآوری و خلاقیت (creativity) برای ارائه محصولات و خدمات جدید و مدل های نوین کسب و کار در سطح بازارهای هدف استوار است و لزوماً در مراحل شکل گیری و رشد مبتنی بر پژوهش و توسعه فناوری های پیشرفته نیستند. از طرف دیگر، اگرچه در این حوزه شرکت های نسبتاً بزرگ نیز فعالیت دارند، اما پیشران اصلی آنها استارت آپ های خلاق و نوآور می باشند. این حوزه بخش قابل توجهی از اقتصاد دانش بنیان را در سطح جهان شامل می شود و پتانسیل ها و مزیت های قابل توجهی در ایجاد اشتغال برای نیروهای جوان و تحصیل کرده دارد. در شرایط فعلی به دلیل تمرکز قانون دانش بنیان بر فناوری های پیشرفته، برنامه حمایتی منسجمی در سایر بخش ها وجود نداشته و ضرورت توجه به این نوع شرکت های خلاق به عنوان برنامه ای مکمل در حوزه دانش بنیان به شدت احساس می شود.

این حوزه به دلیل ماهیت عمدتاً خدماتی، پتانسیل های زیادی برای ایجاد اشتغال و رونق اقتصادی در کشور دارد. بر این اساس، در سالی که به فرموده مقام معظم رهبری، سال «اقتصاد مقاومتی؛ تولید و اشتغال» نام گذاری شده است، آیین نامه اجرایی "برنامه توسعه زیست بوم شرکت های خلاق" به شرح زیر ابلاغ می شود:

ماده یک) تعاریف و مفاهیم زیر در این آیین نامه مورد استفاده قرار می گیرد:

۱-۱- **معاونت:** معاونت علمی و فناوری ریاست جمهوری

۲-۱- **برنامه:** برنامه توسعه زیست بوم شرکت های خلاق

۳-۱- **کارگروه:** کارگروه توسعه زیست بوم شرکت های خلاق

۴-۱- **دبیرخانه:** دبیرخانه برنامه توسعه زیست بوم شرکت های خلاق

آیین نامه اجرایی برنامه توسعه زیست بوم شرکت های خلاق

۵-۱- **شرکت خلاق:** به شرکت ها و مؤسسات خصوصی نوآوری اطلاق می شود که یا در صنایع خلاق و فرهنگی مشغول به فعالیت بوده و/یا الگوهای نوین کسب و کار را در ارائه محصولات و خدمات خود به کار گرفته باشند.

۶-۱- **مبادی:** مبادی شناسایی و معرفی شرکت های خلاق هستند که از سوی کارگروه، صلاحیت آن ها احراز شده باشد.

۷-۱- **صنایع خلاق و فرهنگی (Creative & Cultural Industries):** آن دسته از فعالیت های اقتصادی که ریشه در نوآوری، خلاقیت، مهارت، استعداد و میراث فرهنگی به معنی عام داشته و پتانسیل مناسبی برای ایجاد شغل و ثروت از طریق تولید، خدمت و بهره برداری از دارایی های فکری دارد. بر این اساس، چنین صنایعی را می توان در بخش های زیر دسته بندی نمود:

۱-۷-۱- کسب و کارهای دیجیتال و فضای مجازی

۲-۷-۱- صنایع دیداری و شنیداری

۳-۷-۱- صنایع دستی، گردشگری و میراث فرهنگی

۴-۷-۱- هنرهای تجسمی و هنرهای نمایشی

۵-۷-۱- بازی، اسباب بازی و سرگرمی

۶-۷-۱- طراحی و معماری

۷-۷-۱- چاپ و نشر

۸-۷-۱- گیاهان دارویی و طب سنتی

۹-۷-۱- سایر صنایع خلاق و فرهنگی (بسته به ماهیت و جایگاه آن) که به تصویب کارگروه خواهند رسید.

۸-۱- **الگوهای نوین کسب و کار (با اولویت کسب و کارهای IT محور):** عبارت است از خلق مزیت رقابتی مبتنی بر نوآوری در مدل کسب درآمد، کاهش هزینه ها، مدیریت زنجیره تامین، بازاریابی، متمایزسازی محصولات، خدمات و سایر فعالیت هایی که منجر به ساختارهای جدید در الگوهای کسب و کار بنگاه می شود و عموماً مبتنی بر بکارگیری مؤثر ابزارهای فناوری اطلاعات و ارتباطات در حوزه های خدمات و نیز سایر کسب و کارهای جدید از جمله نوآوری اجتماعی، خدمات کسب و کار جدید در حوزه های اولویت دار و صاحب مزیت کشور نظیر کشاورزی، گیاهان دارویی، حفاظت از محیط زیست، افزایش بهره وری، دسترسی برابر به منابع، بهینه سازی مصرف و ... می باشد.

ماده دو) این برنامه در جهت تحقق اهداف زیر تدوین شده است:

۱-۲- توسعه زیست بوم نوآوری و کارآفرینی در کشور و تبیین و ارتقاء سهم شرکت های خلاق در اقتصاد

۲-۲- اشتغال زایی برای نیروهای جوان و تحصیل کرده و توسعه کیفی مشاغل

۳-۲- ایجاد و تقویت برندهای شرکت های خلاق در صنایع و محصولات فرهنگی کشور و خدمات جدید مبتنی بر فناوری و نوآوری

آیین نامه اجرایی برنامه توسعه زیست بوم شرکت های خلاق

- ۲-۴- کمک به حل معضلات اجتماعی و مشکلات اساسی کشور نظیر: مشکلات کم آبی و خشکسالی، پسماند، کنترل آلاینده های زیستی، بهینه سازی مصرف انرژی و آب و اصلاح الگوی مصرف با رویکردهای خلاقانه و نوآورانه
- ۲-۵- تقویت صادرات و همکاری های بین المللی در حوزه صنایع خلاق و فرهنگی و کسب و کارهای نوآورانه

ماده سه) به منظور تصویب فرآیندهای اجرایی، معیارهای تشخیص مصادیق شرکت های خلاق، تصویب برنامه های خدماتی مقتضی و نظارت بر حسن تحقق اهداف برنامه، کارگروهی با ترکیب زیر ایجاد می شود:

- ۳-۱- معاون علمی و فناوری رئیس جمهور (رئیس کارگروه)
- ۳-۲- دبیر ستاد توسعه فناوری های نرم و هویت ساز (دبیر کارگروه)
- ۳-۳- دبیر ستاد توسعه فناوری اطلاعات، ارتباطات و فضای مجازی
- ۳-۴- دبیر ستاد توسعه فرهنگ علم، فناوری و اقتصاد دانش بنیان
- ۳-۵- رئیس مرکز توسعه فناوری های راهبردی
- ۳-۶- رئیس مرکز شرکت ها و موسسات دانش بنیان
- ۳-۷- نماینده سایر بخش های معاونت و دستگاه های مرتبط (به تشخیص رئیس یا دبیر کارگروه برحسب موضوع)

تبصره ۱- دبیرخانه اجرایی برنامه توسعه زیست بوم شرکت های خلاق در ستاد توسعه فناوری های نرم و هویت ساز معاونت تشکیل می شود.

ماده چهار) وظایف کارگروه به شرح زیر می باشد:

- ۴-۱- تصویب شیوه نامه تعریف، شناسایی، ارزیابی و ارائه خدمات به شرکت های خلاق
- ۴-۲- تعیین مبادی معتبر و دارای صلاحیت برای معرفی شرکت های خلاق
- ۴-۳- تصویب نهایی شرکت های دارای صلاحیت به عنوان شرکت های خلاق
- ۴-۴- تصویب خدمات، منابع مالی و اعتباری مورد نیاز و ساز و کارهای اجرایی توسعه زیست بوم شرکت های خلاق
- ۴-۵- پیگیری از نهادهای دولتی و حاکمیتی برای حمایت و رفع موانع شکل گیری و رشد کسب و کار شرکت های خلاق
- ۴-۶- حمایت از ایجاد و تقویت نهادهای زیست بوم نوآوری و کارآفرینی در حوزه شرکت های خلاق شامل شتابدهنده، مراکز نوآوری، مراکز شکوفایی، مؤسسات و صندوقهای سرمایه گذار خطرپذیر، و نظایر آن
- ۴-۷- پیشنهاد ایجاد و توسعه زیرساخت های نهادی مورد نیاز نظیر اصلاح قوانین و مقررات، شبکه سازی، سازمان دهی صنفی، توسعه سرمایه انسانی و نظایر آن به منظور بالندگی شرکت های خلاق
- ۴-۸- تصویب برنامه ها و اولویت های سالیانه برای توسعه زیست بوم شرکت های خلاق
- ۴-۹- نظارت بر حسن اجرای مصوبات کارگروه

آیین نامه اجرایی برنامه توسعه زیست بوم شرکت های خلاق

ماده پنج) وظایف دبیرخانه اجرایی به شرح زیر می باشد:

- ۱-۵- تهیه و تدوین پیش نویس شیوه نامه ها برای فرایند شناسایی و ارزیابی مبادی و شرکت های خلاق.
- ۲-۵- نیازسنجی و تهیه و تدوین پیش نویس شیوه نامه ها برای تعیین خدمات و شرایط ارائه آنها به شرکت های خلاق.
- ۳-۵- شبکه سازی و ایجاد باشگاه های تخصصی متشکل از شرکت های خلاق هر حوزه و تعیین نیازهای آنها
- ۴-۵- بستر سازی ایجاد مراکز شکوفایی خلاقیت به منظور جذب طرح های نوآورانه و خلاق و راهبری آنها برای شکل گیری و توسعه
- ۵-۵- اجرای فرایند پذیرش مبادی و شرکت های خلاق
- ۶-۵- شناسایی و تأیید صلاحیت کارگزاران برای ارائه خدمات به شرکت های خلاق و نظارت بر عملکرد آنها
- ۷-۵- اطلاع رسانی و ترویج برنامه توسعه زیست بوم شرکت های خلاق و عملکرد آن
- ۸-۵- ارزیابی دوره ای عملکرد شرکت های خلاق و شناسایی و معرفی شرکت های خلاق برتر
- ۹-۵- پیگیری برای جلب حمایت و مشارکت نهادها و دستگاه های اجرایی کشور به منظور توسعه شرکت های خلاق
- ۱۰-۵- پیگیری اصلاح و تدوین قوانین و مقررات برای توسعه زیست بوم شرکت های خلاق
- ۱۱-۵- پیش بینی منابع مالی و اعتباری مورد نیاز برای اجرای برنامه توسعه زیست بوم شرکت های خلاق
- ۱۲-۵- اجرای مصوبات کارگروه

ماده شش) شرکت های خلاق موضوع این برنامه حائز شرایط ذیل می باشند:

- ۱-۶- **شخصیت حقوقی:** دارا بودن یکی از شخصیت های حقوقی قابل ثبت در نظام قانونی کشور
- ۲-۶- **خصوصی بودن:** موسسات و شرکت های دولتی مشمول این آئین نامه نمی باشند.
- ۳-۶- **نوآورانه بودن محصول/خدمت (حداقل در کشور):** محصول/خدمت ارائه شده توسط شرکت باید حداقل در کشور نوآورانه بوده و سطح **متمایزی** نسبت به فعالیت های مشابه داشته باشد.
- ۴-۶- **ظرفیت مربوط به اثربخشی اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی:** این شاخص خود از زیرشاخص های زیر تشکیل شده است، که شرکت متقاضی باید حداقل واجد یکی از موارد زیر باشد:
  - ۱-۴-۶- میزان تأثیر محصول بر حل مسائل و نیازهای جامعه نظیر بهینه سازی مصرف انرژی و آب و اصلاح الگوی مصرف، کاهش سهم مصرف سوخت های فسیلی و توسعه انرژی های تجدیدپذیر، امنیت غذایی و غذای سالم، ارتقای سلامت، رفع مشکلات کم آبی و خشکسالی، کنترل آلاینده های زیست محیطی، پسماند و حمل و نقل، کنترل ترافیک (آمد و شد)، کاهش تصادفات و نظایر آن
  - ۲-۴-۶- پتانسیل در ایجاد اشتغال پایدار و کاهش مشاغل کاذب

آیین نامه اجرایی برنامه توسعه زیست بوم شرکت های خلاق

۶-۴-۳- اقبال جامعه و یا وجود ظرفیت ایجاد درآمد برای شرکت در بازار

۶-۴-۴- دارا بودن ظرفیت مناسب صادراتی و توسعه فعالیت شرکت در بازار کشورهای هدف

ماده هفت) شرکت های خلاق مشمول این برنامه از طریق مبادی زیر شناسایی و معرفی شده و پس از تأیید کارگروه، مشمول دریافت خدمات این برنامه می باشند:

۷-۱- مراکز نوآوری و شکوفایی و شتابدهی فناوری صاحب صلاحیت در سطح کشور

۷-۲- نهادها و صندوق های سرمایه گذاری مخاطره پذیر در سطح کشور

۷-۳- ستادهای توسعه فناوری های راهبردی (نرم و هویت ساز، فناوری اطلاعات ارتباطات و فضای مجازی، گیاهان دارویی و طب سنتی و ...) معاونت

۷-۴- رویدادها، جشنواره ها و برنامه های معتبر ملی و بین المللی مرتبط با حوزه فعالیت شرکت

۷-۵- سایر مجموعه های موثر در توسعه کسب و کارهای مرتبط با حوزه های مندرج در بندهای ۱-۷ و ۱-۸، که علاوه بر تخصصی بودن فعالیت آنها، دارای نظام ارزیابی و رتبه بندی در ساختار خود باشند، به تشخیص دبیرخانه

تبصره ۲- کارگروه می تواند بصورت مستقیم مجموعه های حقوقی دارای کسب و کار مرتبط با این آیین نامه که دارای محصول/خدمت با اقبال مشتری زیاد و متمایز از محصول/خدمات مشابه قبلی باشند را شناسایی و بعنوان شرکت خلاق معرفی نماید.

تبصره ۳- دبیرخانه کارگروه، کلیه شیوه نامه های اجرایی مورد نیاز برای شناسایی، ارزیابی و معرفی (ناظر به تبصره ۲) و ارائه خدمات را تدوین نموده و به تصویب کارگروه می رساند.

تبصره ۴- کارگروه در خصوص تصویب یا رد صلاحیت شرکت های معرفی شده از سوی مبادی به عنوان شرکت های خلاق تصمیم گیری کرده و نتیجه از طریق دبیرخانه به مبادی مرتبط و شرکت های متقاضی اعلام می شود.

تبصره ۵- در صورت تأیید، شرکت متقاضی برای مدت دو سال مشمول دریافت خدمات مصوب کارگروه خواهد شد. تمدید این زمان منوط به تداوم شرایط مورد نظر در این آیین نامه و تصویب مجدد کارگروه است.

ماده هشت) خدمات موضوعی این برنامه به شرح ذیل است:

۸-۱- حمایت از ایجاد باشگاه های تخصصی متشکل از هر خوشه تخصصی شرکت های خلاق به منظور نیازسنجی و پیگیری تأمین زیرساخت ها و رفع موانع کسب و کار و توسعه ای آنها.

آیین نامه اجرایی برنامه توسعه زیست بوم شرکت های خلاق

۸-۲- حمایت از مشارکت با نهادها و صندوق های خطرپذیر از طریق تقویت سازوکارهای تأمین مالی و سرمایه گذاری مشترک با بخش خصوصی

۸-۳- جلب مشارکت دستگاه های اجرایی، مسئولیت اجتماعی شرکت ها، نهادهای عمومی غیردولتی برای دسترسی آسان شرکتهای موضوع برنامه به خدمات آنها.

۸-۴- تسهیل استفاده کسب و کارهای نوآور از فضاهای کاری در اختیار بخش عمومی یا دولتی برای ارائه خدمات و محصولات و بهره مندی از ظرفیت های تفاهم نامه میان معاونت و شهرداری برای استقرار در پهنه های M/S

۸-۵- ارائه تسهیلات نظام وظیفه برای افراد کلیدی فعال در شرکت های خلاق

۸-۶- کمک به ایجاد و ترفیع برند برای شرکت های مشمول این برنامه از طریق برگزاری رویدادهای تخصصی نظیر رویداد استارت آپ های برتر، برگزاری جشنواره های نوآوری و کارآفرینی، ایجاد نمایشگاه های تخصصی و نظایر آنها

۸-۷- کمک به ایجاد مراکز و کریدورهای خدمات توانمندی و تجاری سازی

۸-۸- شناسایی و حمایت از توسعه خدمات و محصولات خلاق کم برخوردار

۸-۹- جلب حمایت خیرین و واقفین حامی کارآفرینی، برای توسعه اشتغال پایدار در صنایع خلاق به خصوص در مناطق محروم و روستایی (نوآوری هایی که با همکاری و دخالت اقشار ضعیف جامعه بوده و/یا در حل مشکلات آنها موثر است، در اولویت می باشد).

۸-۱۰- ترویج و فرهنگ سازی برای ارتقای فعالیت های نوآورانه از طریق حمایت از فعالیت هایی نظیر پخش آگهی در صدا و سیما، رسانه های مختلف و ساخت بسته تبلیغاتی (شامل فیلم، کلیپ، پوستر، تیزر، کاتالوگ و ...)

۸-۱۱- کمک به ایجاد سازمانهای مردم نهاد برای هم افزایی شرکتهای خلاق و توسعه کسب و کارهای خلاق

۸-۱۲- ارائه انواع جوایز و مشوق های مالی و خدماتی به نوآوری های مرتبط با اولویت مورد نظر معاونت، بنا به تصویب کارگروه

۸-۱۳- حمایت از کسب و کارهای خلاق شکل گرفته مبتنی بر خدمات حمایتی شبکه نوآوری تهران از قبیل:

- تسهیل استفاده از امکانات، خدمات، مشاوره ها و خدمات تخصصی مراکز شکوفایی، نوآوری و شتابدهی فناوری
- ارائه مشوق ها و خدمات حمایت از توسعه بازارهای بین المللی
- کمک به استانداردسازی و ارتقاء کیفیت محصولات و خدمات شرکتهای خلاق
- کمک به توسعه منابع انسانی ماهر و متخصص در کسب و کارهای خلاق
- سایر بسته های خدماتی اختصاصی معاونت برای شرکت های دانش بنیان (به جز مواردی که طبق قانون صرفاً برای حمایت از شرکت های دانش بنیان است) و خدمات ارائه شده بر بستر شبکه نوآوری تهران

تبصره ۶- سایر خدمات مقتضی به شرکت های مشمول این برنامه، با تصویب کارگروه به فهرست فوق اضافه می شود.

آیین نامه اجرایی برنامه توسعه زیست بوم شرکت های خلاق

ماده نه) اصلاح و تصویب

این آیین نامه در یک (۱) مقدمه، نه (۹) ماده و شش (۶) تبصره، در تاریخ ۱۳۹۶/۱۲/۲۲ به تصویب معاون علمی و فناوری رییس جمهور رسیده و از تاریخ ابلاغ قابل اجرا می باشد.

سورنا ستاری

معاون علمی و فناوری رییس جمهور